Székesfehérvár, 1911. XVIII. évfolyam, 5. szám. Csütörtök, január 12.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak: 1 évre 16 kor., 1/2 évre 8 kor., 1/4 évre 4 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Megfigyelések.

A most lemult karácsonyi és ujévi vezércikkek egyike-másika szivet és lelket nemesitő anyagot szolgáltatott arra, hogy kiki legjobb belátása szerint foglalkozzék az annyira elhanyagolt emberi szeretet gondolatával. Foglalkozzék különösen azzal, hogy édes hazánkban, ahol az összetartásra és békére felette fontos állami és hazafiui érdekek intenek, mikép lehetne a folyton forrongásban levő vallási és anyagi ellentéteket türhetőbbé tenni, jobbanmondva a krisztusi szeretet gondolatának segélyével, az egymást megértéshez közelebb hozni.

Ez a gondolat vonul végig Prohászka megyéspüspök ur, országszerte feltünést keltő karácsonyi cikkében, ahol a krisztusi hit és szeretet alapjára helyezkedve, egyetértésre, szeretetre és közös tevékenységre szólitja a magyarországi keresztény vezetőség és társadalom minden faktorát.

Ez a nemes érzésből fakadó gondolat és utmutatás méltán megérdemli, hogy az összes magyarországi keresztények valláskülönbség nélkül megértsék, magukévá tegyék és ezzel komolyan foglalkozzanak.

Ez a cél vezet engem is, midőn saját észleleteim és tapasztalataim alapján egyes bajokra, fogyatkozásokra, mulasztásokra felhivom az érdeklődő és vezető keresztény körök figyelmét.

Hazánk talán egyedül áll a világon, ahol a közösügyes bajok ezeréves alkotmányának védelmezése, nemzetiségi kérdések fel-felvetődése folytonos izgalomban tartja országunkat is, igy nem csoda, ha országos fontosságu ügyeinkben mulasztásokat, tévedéseket követtünk el. De az a sajátságos helyzetünk még ellenségeinknek is feltünik a minek Bécs városa is több izben kifejezést adott, hogy nem vesszük észre, vagy gyengék vagyunk észre venni, hogy alig 50 év leforgása alatt egy különben tiszteletreméltó osztály, ezeréves itthonunkban uralkodó osztállyá emelkedett felettünk. Ez az osztály a zsidó osztály, mely az ő sok nemes követésre méltó tulaldonságánál fogva ma is és folytonosan feltartóztathatatlanul törekszik magának az elsőbbséget mindenben és mindenkor elölünk kivivni. Igy van ez például bankári, hirlapi, földbirtoki, földbérleti, orvosi, ügyvédi, tanári, mérnöki, katonai pályán.

Ezt alapozza az ő kitünő és praktikus gyermek nevelési módszerük, a mikor egymást segélyezik, a mikor szegény leányokat kiházasitanak, kitünő intézményük elemiiskoláik, a hol különös gondot forditanak a német nyelv és számtan tudására. Az előbbi minden pályán előnyt biztosit nekik, az utóbbi pedig — mint tapasztaljuk is — már zsenge gyermek korukban életrevalóságos takarékosságra való hajlamot önt beléjük. Tehát itt lehet látni, hogy a legtekintélyesebb pályákon oly bőven találkozunk velök, hogy el kell ismernünk, hogy mindenben egyenrangu vetélytársak lettünk. De nem találkozunk velök mint vetélytársak a nép alsórétegeiben. Ritka esetben találni közöttük, akár gazdasági akár háztartási cselédet, sőt gyári munkást is keveset. Ez azt jelenti, hogy a legszegényebb zsidó szülő is arra törekszik, hogy gyermekeit ha másképen nem lehet, ingyen oktatás kieszközlésével tudományos pályára, de legalább is ipari, kereskedelmi gazdászati pályára nevelje, ugy hogy ma holnap elmondhatjuk a mint ők magukról el is mondják, hogy ők Istennek választott népei.

Az előbb felsorolt pályákból szándékosan hagytam ki a kereskedelmet, pedig ez a jó hasznot hozó pálya 80 %-ig az ő kezükben van, de rá kell most térnem cikkem tulajdonképpeni céljára a keresztény munkás osztályra. Először is a falusi népnek szentelem figyelmemet. A mi falusi népünk kevés kivitéllel tisztességes, vallásos jó hajlandóságu nép, de egy régi és mindig jobban jobban fejlődő bajban szenved, ez a testet lelket ölő pálinkaivás. Ugyanezen okok alapján kell vizsgálnunk az összes városokban lakó népeket s itt is azt találjuk, hogy minden külvárosi utcában aránytalanul sok a korcsma és minden szatócs bolt mellett pálinka kimérés van. De különösen áll ez Bpestre, szeretett székesfővárosunkra, a hol az egész ország szégyenére is kimondhatatlan kárára megdöbbentő állapotot találunk. Ugyanis a belváros kivételével, egész Budapest tele van korcsmákkal, különösen nagyobb kisebb pálinka méréssel és ez utóbbiak leginkább a gyárak, kaszárnyák környékét lepik el, a hol a becsületes keresztény munkásnép akár uszni is tudna pálinkában.

Ezek a szomoru állapotok okozzák azt a még sokkal szomorubb állapotot, hogy a mi hazánknak nem elég a tébolydája, ma holnap kevés lesz a börtöne, Bpest városának szebbnél szebb uj kórházai szükeknek

A betörő.

Angolból.

— A „*Fejérmegyei Napló*" tárcája. —

— Kérem, csak maradjanak — szólt a doktor, amint filzpapucsaiban nesztelenül belépett.

Az, aki az ezüsttárgyakat szedegette ki a szekrényből, kérdőleg nézett rá. Segédje, aki egy kopott bőrtokba rakosgatott, kissé meglepettnek látszott. De a doktor egészen nyugodt volt.

Jóindulatu, mosolygós arca volt s ha erősnek látszott is, nem volt semmi elbizakodottság a hangjában. A szájában szivart tartott, félkezében ujságot. Otthonosan kigombolt mellényéről az alig elfogyasztott vacsora utáni állapotra lehetett következtetni.

— A csattanást ismertem meg, amivel a teafőzőm záródik — magyarázta, amint kedélyesen egy fotellbe ült.

Az, aki a szekrény előtt állott, igy válaszolt:

— Bocsánat, de nem tudtam ellentállni, hogy ki ne nyissam, mert azt akartam tudni, milyen teát méltóztatik használni. Persze az ördöngös masina egyedül csukódik. Indiai teának különben egészen jó, bár nekem kellemesebb a tea keverék.

— Igen, ez kitünő a gyomornak — intett a doktor fejével. — Ön talán emésztési zavarokban szenved?

— Oh, dehogy.

— Na, ezt szivesen hallom — felelt a doktor udvariasan. — Mert az ilyen éjjeli munka kimeritő. Ami a teafőzőt illeti, a lánca leszakadt, de mindig elfelejtem megcsináltatni.

— Majd mi megcsináltatjuk — mondta az az ur, aki a szekrény mellett állott, s hátranyujtotta a kérdéses tárgyat barátjának. — Hallod Vilmos, el ne feledkezzünk róla.

— Pardon, — szólt az orvos, de még maradt ott egy darab, fönn az utolsó polcon, egy ezüstdoboz.

— Az nem ér semmit. Kinaezüst.

— No tessék! — nevetett az orvos. Megint nem sikerült. Nem tudok megszabadulni ettől, senki sem akarja elfogadni. Már megpróbáltam a földhöz vágni, de mint minden kinaezüst, oly jó konstrukcióban, amilyen rossz anyagban.

— Én csak valódi ezüsttel kereskedem — jegyezte meg az az uri ember, aki a szekrény mellett állott. — Manapság csak a specialisták mennek előre.

— És ha szabad kérdeznem — kezdte az orvos honnan tudták Önök, hogy itt valódi ezüstöt találnak?

— Vilmos egy ideig az itteni ezüstművesnél, Morellnél dolgozott. De már nem megy többé vissza.

— Tehát Önök igazi betörők?

A másik könnyedén mosolygott.

— Meglehetősen igaziak — mondta.

— Engedjen meg, de utóbbi időben annyi mindenféle könyvet olvastam a betörőkről, hogy igazán nem tudom, melyek a valódiak? Tagja Ön talán a Betörők Egyesületének?

— Sohasem hallottam róla, mi az?

— Többnyire „grófok" és „hercegek" — magyarázta az orvos — akik beleuntak nagyuri mulatságaikba és . . .

— A nagy urak ostobák — szólt közbe Vilmos olyan arccal, mint oly valaki, aki tudja, mit mond.

— Tehát a nagy urak beleuntak — ismétli a doktor — és elhatározták, hogy versenyre kelnek Önökkel.

— Valószinüleg ezt is amolyan könnyü játéknak tartották — mondta a szekrény előtt álló ur s eközben felhuzta felső kabátját.

— Pedig, az ördög vigye el, biz nem játék

Sövegjártó János vászon kereskedése
Székesfehérvár, Barátok épülete,
EZELŐTT: Özv. HANEL ANTALNÉ.
Nagy választék ágy és asztalneműekből, — — fehér és szines barchetok, stb. — —
Olcsó szabott árak.

Mai lapunk 4 oldal.

00000023

bizonyulnak, és a jószívű társadalom mindenfelé tuberkulózus menhelyeket létesít.

Jobban szeretném s jobban szeretné talán minden keresztény ember, ha ezen elszomorító, lehangoló humánus alkotások helyett, hazánk minden községében, minden pusztáján, kitűnő jellemes jól fizetett tanerőkkel ellátott iskolákat állíthatnánk, mert ez az egyik tényező ami a jó, okos gazdálkodó népet önmagának és hazánknak hasznos és oszlopos tagjává emeli. Noha elismerem és elismeri azt minden józaneszü ember, hogy a fentjelzett szomoru benyomást keltő állami és társadalmi áldásos alkotások nélkül egy pillanatra sem lehetünk el, de mégis az a sajnos, hogy e helyeket ugyszólván általánosan a mi fajunkból, a mi vérünkből származott magyar munkás népek töltik meg és innen ered az a manapság mutatkozó állapot, hogy ez a nép, a mely egykoron vallásos és istenfélő volt, ma az ő sinylődő állapotában az élettel elégületlen s igy sem Istent, sem törvényt nem ismer, nem tisztel.

E sok lehangoló tapasztalaton okulva keressük okát a mérhetetlenpálinka fogyasztásnak. Oka először a bor és sör drágasága, mert p. o. Bécsben egy munkás egy pohár igen jó sört 10—12 fillérért kap, mig itt ha olyan jót akar inni, 20 fillért fizet. Másodszor oka az is, hogy ez a nagy hasznot hajtó üzletág kevés kivétellel zsidópolgártársaink kezében van, a mint ott van a többi üzletágak nyolcvan percentje. Ők maguk nem isszák a pálinkát, mert közöttük alkoholista alig van, hanem havi vagy hosszabb hitelre megitatják a jobb sorsra érdemes keresztény munkás néppel, kiknek ebből keletkező bajait, állapotait, már a legszomorubban ecseteltem.

De van még hazánkban egy másik üzletág is, a mi ugyanugy mint a fenti, igen sürgős megoldást kiván. Ez a nőcseládek helyszerző intézménye. Itt is megdöbbentő állapotokra találunk. Pedig nem kevesebbről van szó, mint tizenégy—husz éves, leginkább falusi, tapasztalatlan keresztény gyermekekről. Itt volna a legvégső ideje, hogy ezt a fontos ügyet vagy az állam törvényhozásilag, vagy a városok saját hatáskörükben az egész országban egyformán rendezzék. Alig lehet leirni azt a hasznos szolgálatot a mig a cselédtartó társadalom minden osztályának tennénk és mihamarabb megmentenénk a magára hagyatott keresztény leányokat, a tisztességes munkának, istenadta rendeltetésének és a hazának. Mert nem csak az itt a baj, hogy a helyszerző üzletek nem mind megbizhatók, hanem a másik nagyobb baj az, hogy ennek a rendszertelen cselédközvetitő intézménynek a hátamögött láthatatlan homályba burkolva folyton ott setteng, ott kisért a létező legnagyobb bün, az ugy nevezett leánykereskedelem.

Most pedig visszatérek Prohászka megyéspüspök ur karácsonyi cikkének lényegére: a krisztusi hitre, az elvekből táplálkozó emberi szeretetre. Ez az ideális szép gondolat csak akkor fog igazán valóra válni, ha a jelenlegi keresztény és a minden nemesre és jóra hajló társadalom együtt, kezetfogva a felsorolt türhetetlen bajokon minden késedelem nélkül segit.

El lehetünk azonban készülve, hogy e fontos kérdés megoldásának ellenzői is lesznek, mert hiszen ezek érvényesülése által a pálinka és szesz kereskedelem hanyatlik, legyünk azonban nyugodtak. Nem okozunk kárt senkinek, mert a kereskedelem végtelen tág területen működik, ha egy cikket elveszit forgalmából, talál érette másik tizet A pénzügyminiszter pedig a sör bor fokozódó fogyasztásánál és a szesz magasabb eladási áránál találna kárpótlást. De a legnagyobb nyereség szeretett hazánknak jutna, mert belgazodódnék tiz év multva, a módon a következő népszámlálás lesz, hogy egy életerős, egészséges uj generáció és ezrekre menő, milliókat érő erős munkaerő jön ez idő alatt létre.

Adja Isten, hogy ugy legyen!

Egy figyelő polgár.

Ezt az okos, sok élettapasztalaton keresztülszürt cikket egy praktikus, az életet nagyon is megpróbált uri ember adta át lapunk számára. Szives örömmel adjuk le sorait, annál is inkább, mert előbbi, nálunk megjelent cikkei is méltó feltünést keltettek.

UJDONSAGOK.

NAPTÁR.

Január 14. Izr. nő- és krajcáregylet jelmezestélye. Magyar Király szálloda termeiben.

„ 18. Ügyvédi kamara közgyülése délelőtt 11 órakor.

„ 22. Népakadémia diszelőadása és a Katholikus Legényegylet táncmulatsága a Szent István teremben.

Február 5. Polgári Dalkör nagyszabásu hangversenye és táncestélye Szent István terem.

Közigazgatási bizottsági ülés a városnál.

Székesfehérvár szab. kir. város közigazgatási bizottsága f. hó 11-én d. e. 10 órakor tartotta ez évben első rendes havi ülését gróf Széchenyi Viktor főispán elnökletével. Jelenvoltak: dr. Saára Gyula polgármester, dr. Kerekes Lajos főjegyző, dr. Kisteleki Károly tiszti főügyész, dr. Bierbauer Viktor tiszti főorvos, Turián József kir. pénzügyigazgató, Krécsy Miklós kir. főmérnök, Schaller Flóris kir. tanfelügyelő, Ujházi Sándor kir. főügyészhelyettes, Hübner Károly, közgazdasági előadó, dr. Csöppentzky Mihály, dr. Eisenbarth Károly, Farkasdy Dezső, Karl István, Lits Ferenc, dr. Lőwy Károly, Nagy Ignác, Tóth Aladár és Tóth Artur.

A főispán Farkasdy Dezsőt, mint a közigazgatási bizottság uj tagját üdvözölte.

A közigazgatási bizottság albizottságait az 1911. évre a következőképpen alakitották meg:

Árvaügyi felebbviteli bizottságba megválasztottak: Nagy Ignác, Tóth Arthur, Farkasdy Dezső (uj). A főispán által kinevezve: dr. Eisenbarth Károly és Tóth Aladár. Póttag: dr. Lővy Károly.

Fegyelmi választmány: Nagy Ignác, Ráday Lajos, Turián József és Vajda Géza. Póttagok: dr. Lőwy Károly és Schaller Flóris.

Utadó felszólamlási bizottság: dr. Csöppentzky Mihály, Karl István, dr. Lőwy Károly és Tóth Artur.

Börtönvizsgáló bizottság: A főispán által kineveztettek: Turián József, dr. Kisteleki Károly, Nagy Ignác és Tóth Aladár.

A tiszti főorvos jelentése után a főispán jelentetette, hogy a miniszterelnök a Fejérmegyei és Székesfehérvári Tuberkulozis ellen védekező Egyesületnek, a felállitandó szanatorium költségeihez 40000 koronát adományott azzal a kikötéssel, hogy a szanatoriumot a Szent György kórház kebelében létesitsék. Örömmel tudatja a főispán, hogy az egyesület 20000 K tőkéjével, a Grünfeld-féle 50000 K alapitványnal és e 40000 K államsegéllyel már 11000 korona van együtt. Még 50—60000 koronára van szükség, hogy a szanatorium felállitható legyen.

Kir. pénzügyigazgatói jelentés. Városunk területén december hóban kincstári követelés volt 3498646 K, melyre befizettek 2072265 K, hátralék

---

ez — szólt Vilmos, megemelve a bőrtáskát. Nehéz munka ez nagyon!

— Sajnálom, hogy nem tartoznak a klubhoz — jegyezte meg a doktor s szippantott egyet szivarjából. Ha tagok volnának, huszonnégy óra alatt tudnillik viszaküldenék ezüstnemüimet.

A betörők elszörnyüködtek. Vilmos felkiáltott:

— De ilyen szamárságot?!

Még a főnök is meg volt lepetve.

— És hogyan jöttek ide? — kérdezte a doktor. Manapság azthiszem, betörő nem is jár motorkocsi nélkül. Némelyik meg épen repülőgépet használ. Vagy nem ismeri Ön a „Lég betörői"-t?

— Ritkán van időm az olvasásra, szólt kitérőleg a főnök. A motorkocsit nem favorizálom, mert nagy zajt csap, a repülőgép pedig a kellő időben felmondja a szolgálatot. Mi gyalogszerrel járunk.

— Ez legalább nem gyanus — tóditotta Vilmos.

— Az Önök módszere igazán zseniális — szólt a doktor gyönyörködve. Egyszerü, de világos. De mondják, nem szégyenlik, hogy tulajdonképen lopnak?

— Nem, — válaszolt a főnök, hiszen ennél sokkal gonoszabb bünök is vannak a világon.

— Nos?

— Nos, a világcsalás és a sznobismus. Istenem, mindenikünknek meg van a maga gyöngesége, de a bűnök között még a betörést legalább becsületes gaztettnek tartom.

A rablás védelmezése oly szokatlan dolog volt, hogy a doktort ez a gonosztevő egyszerre érdekelni kezdte.

— A világcsalás — vetette ellen — az a meghunyászkodás, amellyel a bűn az erénynek tartozik. És ez mentségül szolgál sok humbugnak. De a mi a snobizmust illeti, ebben egyetértek Önnel.

— Némely sznobnak igazán nem ártana elszedni az ezüstjeit.

— De én nem vagyok sznob, védekezett a doktor.

— Ah, Doktor — nevetett a betörő. Akik fellegpalotában élnek . . . na, de nagyon örültem a szerencsének. Ön nagy filozóf. Mások talán dühbe jöttek volna, ellenálltak volna, pisztolyt rántottak volna . . . Mig Ön . . .

— Mig én? — felelt kedves mosollyal a doktor az ajtó felé nézve, amelynek nyilásában e percben két egyenruhás férfi jelent meg — mig én legelsőbben telefonáltam a rendőrségnek és csak azután vettem ki magamnak a részemet a szerencséből Önöket szóval tarthatni, mig a rendőrök megérkeznek. Ön eredeti gazember és sajnálom, hogy e kis izgató kalandnak igy kellett befejeződnie. És ha a kinaezüst dobozomat nem vetette volna meg annyira, talán nem tartóztattam vonla ilyen sokáig . . .

Oroszlánvédjegyü frakkingek, gallérok, kézelők, hamerli magas és alacsony bőrkesztyük, lack és chevró báli cipők urak és nőknek, farsangi uri és női divat cikkek nagyválasztékban, olcsó szabott árak.

Knazovitzky Béla kamarai szállító
Székesfehérvár.

maradt 426381 K. Fizetési halasztás 28, házadó mentesség 123 esetben adatott.

Turián József pénzügyigazgató lassunak találja az adóbehajtást, s ennek okát abban találja, hogy kevés az a célra alkalmazott tisztviselő. Szerinte mindegyik kerületnek egy adókivető és egy adóbehajtó tisztviselőjének kellene lenni, még pedig lehetőleg olyanak, aki a reá bizott kerületben a körülményekkel is ismerős. Most ugyanis oly rendetlen az adókivetés, hogy azon alig lehet eligazodni. Dr. Saára Gyula polgármester kijelenti, hogy tényleg az a baj, hogy kevés a tisztviselő és azon lesz, hogy a városi számvevőség sürgősen szaporittassék, még pedig tisztviselőkkel, nem dijnokokkal, kiktől rendes munkát nem is lehet várni. Tóth Aladár örömét fejezi ki afölött, hogy végre rendezik ezt az ügyet, mert neki is olyan tapasztalata van a mostani adókivetés és behajtás terén, melyek azt bizonyitják, hogy a városi adókivetés rendezése égetően sürgős.

Farkasdy Dezső kéri a polgármestert, hogy a városi hatóság minden szőlőtulajdonosnak hozza tudomására, hogy aki szőlőjében szénkénegeztet s ezt 8 napon belül bejelenti, annak a szőlő után fizetett adó kétharmad részét elengedik. Őt az inditotta ezen felszólalásra, hogy a városban levő cirka 1000 szőlőtulajdonos közül, akik szénkénegeztettek, mindössze 90—100 kérte az adóleirást. A polgármester megigérte, hogy majd ezértelemben intézkedni fog.

A kir. főmérnöki jelentés szerint az utak a kedvezőtlen időjárás miatt bizony nincsenek jókarban, azonban egy jókora fagy segiteni fog ezen a bajon.

A főispán figyelmezteti a közigazgatási bizottságot, hogy a helybeli D. V. állomás várótermében félig magyar, félig horvát szövegü figyelmeztetések vannak kifüggesztve. Inditványozza, hogy a közigazgatási bizottság hivatalos átiratban keresse meg a D. V. igazgatóságot azirántott, hogy a székesfehérvári állomáson csak magyar szövegü figyelmeztetéseket függesztessen ki. Főispánunk hazafias inditványát jóleső örömmel, egy hangulag fogadta el a bizottság.

A közgazdasági előadói jelentés a mezei egér irtás egy uj módját foglalja magában, mely igen egyszerü és eredményre vezető. Azt tanácsolja a közgazdasági előadó a gazdáknak, hogy kintlevő kazlaik körül árkot ássanak, az árokba vizzel telt edényeket tegyenek, melyekbe az egerek betemennek és ottvesznek. A hatóság az egérirtás ezen módját közhirré fogja tétetni.

Rendőrfőkapitányi jelentés. A rendőrfőkapitány havi jelentéséből kitünik, hogy a helybeli rendőrségen december hóban a következő bünesetek fordultak elő: Lopás 31, testi épség és emberélet elleni cselekmény 4, egyéb eset 1. A rendőrségi iktatóba 225 ügydarab érkezett.

—

— **Változás az adóhivatalnál.** Turiák Imre helybeli m. kir. adóhivatali segéd a lugosi adóhivatalhoz helyeztetett át. A püminiszter Hekele István, sárbogárdi adóhivatali ellenőrt, a IX. fizetési osztályban való meghagyása mellett a székesfehérvári adóhivatalhoz adóhivatali segédté nevezte ki.

— **A népakadémián** vasárnap e hó 15-én Bilkei Ferenc hitoktató, szerkesztő fog előadást tartani, amit vig monológ, és kacagtató bohózat előadása követ.

— **A Függetlenségi Kör** kedden este Nagy Ignác elnöklétével gyülést tartott, amelyen egy nagyfontosságu ügy került szőnyegre. Holly Géza dr. és Erdőssy Bódog lemondottak a Körben viselt alelnöki állásaikról. A Kör tagjai természetesen mély sajnálkozással vették a rájuk nézve szomoru hirt s küldöttségeket akartak meneszteni hozzájuk. Egyben azonban tudomásukra jutott, hogy az érdekeltek épen nem reflektálnak erre a szinpadi tüntetésre. A kör egyik tagja kifejtette, hogy úgy Erdőssynek, mint Holly drnak untig elég oka van bizalmatlanságot látni a város választóinak eljárásában. A dec. 8-ki bizottsági tagválasztásoknál mindkettőjük ellen valóságos hajtóvadászatot inditottak, pedig mindkét tag oly intelligenciát képviselt a párt életében, hogy arra más városok lakói mindenesetre büszkék lettek volna. Nagyon szomoru a választók eljárása azért is, mert megdöbbentő példát nyujt azon intelligens emberek részére, akik az utóbbi években tömegesen állottak a párt munkásai közé. Ha az önzetlen, tiszteletreméltó munka épen a párt vezetői részéről csak személyi üldözést eredményezhet, akkor aligha lesz kedve valakinek ahhoz, hogy becsületes, önzetlen törekvéséért egy-egy sáros csizmasark rugását várja jutalmul.

— **Teaestély.** A helybeli jótékony nőegylet f. hó 21-én este 9 órakor teaestélyt rendez a Vörösmarty-kör helyiségében. Belépődij 2 korona, melybe a tea ára is bele van számitva. A teát a hölgyek fogják felszolgálni.

— **Szalkai Lajos direktorsága.** Az idei szini szezonnal lejár Szalkai Lajos, három évi szinházi szerződése. Az uj három évre pályázatot hirdetett a szinügyi bizottság. A lejárt pályázat eredményéről, illetőleg a három pályázóról értesitettük már lapunk olvasóit. A döntés természetesnek látszott s ugy is következett be, hogy Szalkai Lajos, a szinügyi bizottság egyhangu határozata alapján ujabb három évre megkapta a fehérvári szinház bérletét.

A választásnak őszintén örülünk, mert Szalkai Lajosban a modern szinházi viszonyok közt egy intelligens, jóizlésü s ami a legfőbb: mindenképen jóakaratu embert látunk a szinház élén. Mindezt eddig is bebizonyitotta s mi hisszük, hogy a jövendő be fogja váltani reményeinket s Szalkai Lajosban a magyar szinészet érdemes vezetőtagjat tiszteljük ősi Fehérvárunkban.

— **Uj családfők a martonvásári árvaházban** A vármegyei igazgató választmány f. hó 11-én hozott határozata alapján az alispán a martonvásári árvaháznál üresedésben levő női családfői állásra Szabó Julianna bálványosi (Somogymegye) tanitónőt, az ugyancsak üresedésben levő férfi családfői állásra pedig Werter Lajos katalinfalvai (Torontálmegye) tanitót nevezte ki.

— **A vármegyei munkásházak.** A vármegyei munkásházak épittetésére kiküldött bizottság f. hó 11-én délelőtt ülést tartott és elhatározta, hogy azon községek elöljáróságai utján, ahol a munkásházakat felállitani szándékoznak, a kisebb vállalkozóktól költségvetést fog beszerezni.

— **A város közegészsége** december hóban látszólag jobbnak mutatkozik mint novemberben, mert több a születés és kevesebb a halálozás. de azért mégis alig kielégitő, mert a vörheny nagy számmal szerepelt. E kór a kóbor cigányok közt is fellépett. és 13 vörhenyes cigányt kellett a járványkórházba helyezni. Összesen 15 cigány volt vörhenyes s közülük elhalt 3. Maga a cigánytábor január 4-ig le volt zárva ugy, hogy a rendőrség őriztette őket, nehogy a városba bejövetelükkel a ragályt házról-házra hurcolják. Élelmet és tüzelő angyagot a város adott. Miután 20 nap letelt, hogy az utolsó beteg beszállitva lett a járványkórházba, a vesztegzár alul feloldást január 4-én kaptak. Ezen ragályos kóron kivül a tüdővész és a légutaknak hurutos és lobos bántalmai voltak az uralkodó betegségek. A ködös és nedves időjárás az aggkór folytán elgyengült egyéneknél tüdő- és hörghurutott okozván, az ellenálló képesség és gyógyhajlam csekély volta miatt végelgyengülés állott be, igy elhalt 24. (decemberben 26.)

Született 87. Ebből törvényes fi 43, nő 40. Törvénytelen fi 2, nő 2, ikerpár 1. Halva született 2. Házasságra 6 pár lépett. Elhalt 67. És pedig fi 36, nő 31. Ebből 7 éven aluli volt törvényes fi 8, nő 9. Törvénytelen fi 1, nő 1. A kórházaknak 17 halottja közül 7 volt idegen. A szülutés a halálozást 20-al mulja felül. Népesség szaporodása az idegen halottak leszámitása után 27 lesz.

Nevezetesebb halálokok: Veleszületett gyengeség 6, görcsök 1, bélhurut 1, vörheny 6, hasihagymáz 1, tüdőlob 5, tüdővész 8, (ebből 4 idegen) guta 3, vizibetegség 3, elmebaj 1, aggkór 24.

A ragályos kórok állása: Vörheny maradt 15, szaporodott 47, összesen 62. Ebből gyógyult 33, elhalt 7, maradt 22. (Közülük járványkórházban 20 volt ápolva.) Hasihagymáz maradt 1, szaporodott 2, összesen 3. Gyógyult 1, elhalt 1, maradt 1. Bárányhimlő maradt 1, szaporodott 9, összes 10. Gyógyult 10. Difteritis maradt 1, szaporodott 2, összes 3. Gyógyult 2, elhalt 1. Szamárhurut maradt 4, szaporodott 9, összes 13. Ebből gyógyult 4, maradt 9. Járványos fültőmirigylob 29, gyógyult 29.

— **A szabad liceum** vasárnapi előadását az „Egyetértés"-torna csapat javára rendezik. Az előadó dr. Vass József theológia tanár lesz, azonkivül tárgató és cimbalom számok, szavalat, monológ, couplé, párjelenet és egy kitünő vigjáték teszik élvezetessé az előadást. Kezdete pontosan 5 órakor. Jegyek előre válthatók Falvay Ferenc uri divat üzletében.

— **Táncmulatság.** A székesfehérvári palotaváros kath. kör 1911. február hó 5-én saját helyiségében, Palota-utca 8. szám alat, (Viniczay Andor vendéglőjében) könyvtára javára zárkörü táncmulatságot rendez. Belépti-dij személyenkint 60 fillér. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak. A táncmulatság kezdete este fél 8 órakor.

— **Szigoruan.** A rendőrbejelentési hivatal — tekintettel a nagy forgalomra, — további 10 napi határidőt tüzött ki vagyis 1911. január 20-ig a bejentések eszközlésére, A hivatal ezideig a bejelentések elfogadja, azzokkal szemben pedigi akik 20 iha után sem tesznek eleget bejelentés, kötelezettségüknek, legszigorubban megbünteti annál is inkább, mert ezen kötelezettség teljesitésére a népszámláló biztosok által figyelmeztetve lettek, ezenkivül a hatóság már 2 rendbeli hirdetményt is közzétett.

Révai Nagy Lexikonát fölösleges a fővárosi könyvügynököktől megrendelni, mert azt épugy szállitja Klökner Péter udvari könyvkereskedő Székesfehérvárott, részletfizetésre is.

— **Törvényszéki boncolás.** Lapunk mul számában megirtuk, hogy Magyaralmáson Rideg Pál 56 éves földmivesgazda részeg állapotban baltát fogott a fiára, mire az felkapott egy fütyköst és azzal ugy fejbeütötte az édesapját, hogy koponyarepedést szenvedett. Rideg Pál a szenvedett sérülés következtében f. hó 11-én meghalt. Dr. Herz Oszkár és dr. Pataki Ármin kir. törvényszéki orvosok kiutaztak Magyaralmásra, Rideg Pál hullájának felboncolása végett.

— **Veszett kutya.** Sárszentmihálypn f. hó 11 én reggel Pataki János kutyája megveszett és Pataki Jánosnét valamint ennek Imre nevü fát megmarta. A kutyát kiirtották, a megmart embereket pedig felküldték a Pasteuer intézetbe.

— **Jeles házaspár.** Nyizsnyánszki Albert kőmivessegéd és neje szül. Kassai Julianna folyó hó 11-én este a sas- és palotai-utcában részegségükkel botrányt okoztak, miért is a rendőrség őket a városházára szállittatta. Itt kitünt, hogy mindketten lopás miatt körözés alatt állanak. A rendőrség csavargás és részegség miatt 1 napi elzárásra és illetőségi helyükre: Esztergomba leendő toloncolásra itélte őket.

— **Alkoholista hölgyek.** Rédl Rezsőné helybeli lakost a rendőrség részegség miatt 50 korona pénzbüntetésre, illetve 3 napi elzárásra itélte. — Nagy Zsófi borszörcsöki illetőségü csavargónőt botrányos részegség és csavargás miatt a rendőrség 12 napi elzárásra, hazazsuppolásra itélte s a város területéről örök időre kitiltotta.

— **Mulatság.** A helybeli vas- és fémmunkások 1911. évi január hó 21-én (szombaton) a létesitendő helyicsoport megalakitásának javára zártkörü tánczvigalmat rendeznek a Latzkovits-féle vendéglő összes helyiségeiben, mely alkalommal Gilde Vendel zenetanár tárgató-számokkal, Csics Gyula és Szemler József pedig vidám hangulatkeltő előadásokkal közreműködnek. Belépti-dij: személyenkint 1 kor. Családjegy 1·80 kor. Kezdete este 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A meghivó kivánatra előmutataadó és másra át nem ruházható.

— **Véres verekedés.** Kelemen István bicskei legény vasárnap délután a Huszár-féle korcsmában mulatott. Varga András, Varga József, Varga Lajos és és Sebestyén Sándor bicskei legények megirigyelték Kelemen István jókedvét és elhatározták, hogy elcsipnek belőle. Egyesült erővel, csupán virtuskodásból ugy megverték a jókedvü Kelemen Istvánt, hogy az veszedelmes sérüléseket szenvedett. A verekedő legényeket feljelentették a csendőrök.

00000025

— **Hirtelen halál.** Gréger Vendel, a délceg vármegyei huszár f. hó 10-én este 8 órakor a lakásán hirtelen rosszul lett és meghalt. Halála okául szivbénulást állapitott meg az orvos. Gréger Vendel 58 éves volt.

— **Szerencsétlenség.** Kaiser János torbágyi lakos f. hó 10-én reggel Budapestre akart utazni, de egy kissé elkésett s akkor érkezett az állomásra, mikor a vonat elindult. Kaiser fel akart ugrani a már mozgásban levő vonatra, azonban oly szerencsétlenül esett el, hogy a vonat kerekei alá került. A vigyázatlansága folytán szerencsétlenül járt embert a kerekek ugy elgázolták, hogy haldokolva vitték fel a Rókus kórházba.

A Megyeház-tér 13 sz. alatti házban egy 5 szobás lakás megfelelő mellékhelyiségekkel január végére kiadó.

SZINHÁZ.

Kedd, jan. 10.

A kis lord. Ha valahogyan elfelejtettük volna, hogy mesék még most is vannak a világon., sőt a szinpadokon is, akkor a Kis Lord meggyőzött volna bennünket róla, hogy a szinpadra hozott mese játszani tud a szivünkkel, sőt a könyeinkkel is. A hire rég megelőzte s aki látta, csak megbizonyosodott a bájosságáról. Egy gazdag lordnak (Kovács) a fia Amerikában elvesz egy leányt (Sándor Julia). Az apa meghal, az unokája (Boris Bianka) visszakerül a nagyatyához. A gőgös lord ridegen fogadja őket, különösen az anyát. De mikor meggyőződik az unokája csodálatosan jó, kedvesen naiv szivéről, arról, hogy a szegényeket miként tudja és lehet szeretni, megbékül vele is, az anyjával is és persze — mint a mesebeli tündérmesében — mindenki boldog lesz.

A Kis Lordot Boris Bianka adta. Egy kissé erősen, hajlik a kerek vonalak felé s igy a kis gyermek illusióját megcsorbitotta egy kissé. Egyébként azonban rendkivül bájos volt s a teljes rokonszenvet fölösen kiérdemelte. Kivüle első sorban Kovácsot dicsérjük. Ismét egy nagy szerepe a mi Kovácsunknak, amelyet az ő telivér müvészetével tett nemessé, tiszteletreméltóvá. A büszke, a gőgös nagyurat remekbe öntötte, aztán mintha a kibékülésnél kevesebb lett volna az ereje, de hogy a legjobb szerepe egyikét alakitotta, az bizonyos. Szinte éreztük, mint költözik a szinpadra a melegség, a fény az ő odalépésével. Pompás volt Bátori és Ivánfi az ő groteszk, de végtelenül kedves szerepében. Sándor Juliának bizonyos melegség hiányát mindig a rovásra kell irni. Nincs elég szive a szerepeihez s aztán sokat suttog az egészséges, hallható dikció helyett.

Melegen ajánljuk a Kis Lordot a szépért lelkesedő közönség figyelmébe. A gyermekeknek pedig kedvesebb szinpadra vitt regényt alig is lehetne elmesélni. Csak azt sajnáljuk, hogy a darabot a Cigányszerelem torkába állitották s igy elvonták tőle azt a figyelmet, amelyet pedig méltán megérdemelt volna.

Szerda, január 11.

Cigányszerelem. Szinte lehetetlen bizonyos áradozás nélkül beszélni a tegnapi előadásról. Bátran mondjuk azt, hogy a tegnapi előadáshoz hasonló fénnyel még nem is adtak elő Fehérvárott darabot. Szalkai direktor — igaz, mélyen kotorászott a zsebébe és közbe-közbe sulyosan fohászkodott, de kihalászta az ezres bankót (egy teljes estnek jövedelmét) s uj diszleteket festetett, pazar lett a világitással, a görög tüzzel — szóval megtett mindent, hogy káprázásson és egy olyan kasszadarabot állitson elő, a melyre álmodozva gondoljon vissza az ő mélyen szeretett publikuma. Egész bátran elmondhatjuk, hogy a Cigányszerelem fehérvári előadása méltán állja a versenyt a pesti mellett s ha itt-ott árnyékai is vannak, másrészt azonban szinesebb játékot is kapunk egyes jelenetekben.

A darab meséje körülbelül ismeretes. Német szerzők: Willner és Bodánsky irták, a zenei garnirungot pedig a nagy Lehár készitette. Zórika (Fábián) az eljegyzésén meglátja Józsi cigányt (Ercköví) és beleszeret, a sápadt, vőlegénye helyett jobban vonzódik a kalandos cigányhoz. Aztán elalszik. Álmában végigálmodja a sorsát, a mely a cigány, a léha Rigó Jancsi oldala mellett rákövetkezne, hogy t. i. a cigány ráunna, rangjával, méltóságával és szerelmével ellenkező helyzetbe juttatná, végül pedig hűtlenül elhagyná lionáért (Lónyai). Fölébred, kijózanodik és kezét nyujtja a rangja szerint való vőlegényének (Kovács Hanna). Ezzel a mesével kapcsolatosan természetesen egész sereg epizód fűződik a történet gerincéhez, amelyben az egész szinpadi személyzet részt vett. Sőt nemcsak ők, hanem Csanyi Pista is egész zenekarával vitézi keleti öltözékben.

Az egész darab tele van tömve énekkel, zenével, Lehár fülbemászó, édes, kedves muzsikájával, amelyek közül több tánczene s egy gyönyörü andalgó: „Messzi a nagy erdő, messzi a nagy felhő" a leggyönyörüségesebb és legnépszerübb uj dalok közt fog rövid idő mulva szerepelni. Se szeri, se száma a fölvonulásoknak, aztán pedig a szinpadi hatás raffinált fogásainak. Mint egy nagyon édes dolgot meg kell emlitenünk két apró csemetét: a szinház szabójának édes két kis gyermekét, (az egyik 2 éves, a másik 3 éves), akiknek szintén van szerepük, még pedig roppant édes szerepük a második felvonásban. Az egyik fiu, a másik leány s a nagyok tánca után nekik is táncolniok kell. Hogy ez a liliputi cukorbaba-pár mily csodaédesen játsza a maga szerepét, azt egyszerüen leirni se lehet. A közönség szinte tombolt a lelkesedéstől, megette volna őket, s mivel meg nem ehette, hát cukorral dobálta őket. Ennek persze megvolt a maga hátránya: az ifjabbik baba szörnyü szórakozott lett, nem a tánc ütemeire figyelt, hanem a szaloncukorra, ami pedig komoly táncosát mélységes haragra lobbantotta, oda is szólt nagy mérgesen a rendezőkhöz: (szinházi nyelven): — Nem akar táncolni a b . . . s.

A szereplők közül elsősorban Lónyai Piroskát dicsérjük meg. Mesés izléses toaletjeivel, tüzes, különösen az utolsó felvonásban veszekedetten tüzes jókedvével szinte utolérhetlenül kedvessé tette magát s olyan szerepet alakitott, a melyre akármelyik szinpad méltán büszke lehetne. Fábián Linkát nem értjük. A pompás hanganyagát, csengő tiszta hangszálait nem képes oly módon kormányozni, hogy lépten nyomon felfelé ne csuszna. Ez a tünet reméljük csak tünet bizony nagyon kellemetlenül rontotta az összhatást. Bátori groteszk alakitása sok-sok derültséget váltott ki s mi azt hiszük, hogy ismét a legjobb szerepei egyikét vitte a szinpadra. Boris Biankát alig lehet eléggé dicsérni. Pompás volt, kedves, behizelgő, imponáló. Szalkai egy átmeneti zsidó korcsmárost akart bemutatni, ki utban van a paraszt korcsmáros felé. Sokat és jóizüen nevettünk neki is, meg az ötleteinek is, ámbár hogy jobb szerepben is volt már alkalmunk őt látni. Ercköví a legnagyobb és legkiválóbb szerepei közül valót talált, a hol szép hangja is, meg a tüzes, szenvedélyes játéka is kellőleg tud érvényesülni. Kovács Hanna szép énekei, még szebb megjelenése megfelelő hatást keltett, Ivánfi sok derültséget hozott s szivesen dicsérjük Miklósyt is.

Még egyet kötelességünknek tartunk kiemelni. A honédzenekar kiséretét. Örült a közönség, mikor a mult évek hiányai után a honvédzenekar föllépését látta. Hogy mekkora érték ez nekünk, kitünik a tegnapi előadásból is. A fele siker alapja az ő vállaikra nyugodott s hogy Frycsaj mennyire nagyrabecsüli a publikumot, meg a művészi hatást, kitünik abból, hogy kötelessége ellenére 12 ember helyett 24-et állitott be, közéjük a kar hárfását is. Az ő játékukat hallani magasabb élvezet volt, olyan, a miért a hála csak kötelesség.

Szóval egy harmonikus, nagyon pompás előadásról számolunk be, a melyet meg kell néznie mindenkinek, a ki a szinház iránt csak némi érdeklődéssel is viseltetik.

Heti műsor:

Csütörtök: Cigány szerelem.
Péntek: Arlesi leány. Zóna.
Szombat: Cigány szerelem.

ZILZER MANÓ
férfi-, fiu- és gyermekruha raktára
Székesfehérvár, Szögény-Marich-utca.
Állandóan nagy raktáron mindenféle
férfi-, fiu- és gyermekruhák
egyszintén
dapi öltönyök,
Ferenc József-kabát,
köpenyek (havelok)
bőrkabátok, utazóbundák,
raglan-feloltők, kabátok.

Főtisztelendő papság figyelmébe!

Tisztelettel értesitjük a Fehéregyházmegyei Főtisztelendő papságot, hogy az összes **egyházi és tanügyi nyomtatványok** egyházmegyénkben előirt szöveggel raktárunkon készen állanak és igy azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy megrendelés esetén azokat postafordultával a legolcsóbb árak mellett szállithatjuk

Továbbá ajánljuk

nyomdai intézetünket

mindennemü könyvnyomdai munkák u. m.: **müvek, röpiratok, folyóiratok, zárszámadások, évi jelentések, kimutatások, körlevelek, hirdetmények, falragaszok, levélpapirok, boritékok, stb,** elkészitésére izléses kivitelben, olcsó árak mellett,

Ki nyomtatványszükségletét nálunk szerzi be, nemcsak olcsón és gyorsan jut izléses nyomtatványokhoz, hanem ez által a keresztény eszméknek sajtó utján való terjesztését is elősegiti, miért is kérjük a főtisztelendő Papság kegyes pártfogását.

Egyházmegyei Könyvnyomda.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.

00000026